สจล.-กรมข้าวฟื้นข้าวพื้นเมือง เฟ้น12สายพันธุ์ป้อนชาวนา

ร.ต.ร่วมจิตร นกเขา

ชัยฤทธิ์ ด่ำรงเกียรติ

ใจ้คุณเทพรัลาดกระบัง จับมือกับ กรมการข้าว ตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมือง/ข้าวไร่ รสชาติดี ทนแล้ง ทนน้ำ ปลูดสาระพัด เลยใช้เวลากว่า 10 ปีศึกษา จน คัดเหลือ 12 พันธุ์เด่น ทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้าส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชุมพรและใกล้เคียงปลูกเป็นพืชอาชีพทางเลือก ด้านกรมการข้าวมีหน่วยงานวิจัยการผลิตด้านงานวิจัยข้าวไร่ หวังแก้วิกฤติด้านอาหารในเฉพาะภูมิภาค

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) วิทยาเขตชุมพร พระหนักถึงปัญหาข้าวไร่เสื่อมสูญพันธุ์ไป ตั้งแต่ปี 2543 จึงทำการรวบรวมพันธุ์ข้าวไร่ลูกผสมพื้นเมืองดั้งเดิมได้กว่า 30 พันธุ์ จากนั้นศึกษาลักษณะและคัดเลือกพันธุ์ที่มีศักยภาพเหลือ 12 พันธุ์

ดร.ร่วมจิตร นกเขา อาจารย์ประจำสาขาวิชาพืชศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) วิทยาเขตชุมพร กล่าวว่า ขณะนี้อยู่ระหว่างส่งต่อให้กรมการข้าวทำการรับรองและเพิ่มจำนวนเมล็ดพันธุ์สำหรับกระจายไปยังเกษตรกรที่สนใจในอนาคต

ตัวอย่างพันธุ์ข้าวที่มีศักยภาพข้างต้น เช่น ข้าวเจ้าพันธุ์นางครวญ สามเดือน ภูเขาทอง เล็บนก ดอกขาม ข้าวดำ นางเรียน เล็บมือนาง

ส่วนข้าวเหนียว มีพันธุ์ข้าวเหนียวดำ กาเรียว และข้าวเหนียวดำกาต้นเรียว เป็นต้น คุณสมบัติเด่นที่พบคือ ทนแล้ง ทนวัชพืช ทนฝน สามารถปลูกได้ในที่ดอน บริเวณไหล่เขา โดยไม่ต้องมีน้ำชังเหมือนนาข้าวทั่วไป อาศัยเพียงน้ำค้าง น้ำฝนและความชื้นที่อยู่ในดินก็สามารถเจริญเติบโตจึงเหมาะนำไปส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเพาะปลูก หรือปลูกแซมในสวนยางพาราในระยะ 3 ปีแรก แสงแดดยังส่องผ่านไปถึงต้นข้าว

เร่งผลิตข้าว12สายพันธุ์แจกชาวนา

"นักวิจัยยังมีหน้าที่สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในพันธุ์ข้าวท้องถิ่น และส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกข้าวไร่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพเกษตรกรรม รวมถึงมีความสามัคคีในชุมชนเหมือนสมัยก่อน เนื่องจากต้องมีการลงแขกเกี่ยวข้าว รวมถึงมีรายได้จากการขายผลผลิตข้าวไร่ ซึ่งปัจจุบันมีราคาสูงถึงกิโลละ (15 กิโลกรัม) 900 บาท" ดร.ร่วมจิตร กล่าว

ทั้งนี้ในปี 2551-2553 ทาง สจล. ได้ขยายผลงานวิจัยสู่ชุมชนในพื้นที่ จ.ชุมพร โดยส่งมอบเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่บริสุทธิ์ให้กับเกษตรกร อ.ท่าแซะ 9 พันธุ์ รวม 1,500 กิโลกรัม เกษตรกร ต.ชุมพร อ.ปะทิว 200 กิโลกรัม และเมื่อปีที่ผ่านมาได้มาพันธุ์ข้าวไร่พื้นเมืองที่ผ่านการคัดเลือกว่าเป็นพันธุ์ข้าวไร่บริสุทธิ์ 12 พันธุ์ไปปลูกเป็นแปลงสาธิตเพื่อนำพันธุ์กลับบ้านเมืองทอง อ.ทุ่งตะโก และอ.ละแม จ.ชุมพร

เผยพื้นที่นาถูกเปลี่ยนเป็นสวนยาง-ปาล์ม

พร้อมกันนี้ยังขยายเครือข่ายการเพาะปลูกข้าวไร่ไปยังศูนย์วิจัยข้าวจันทรศรีธรรมราช ซึ่งนำไปปลูกในพื้นที่ อ.พิปูน และ อ.เมืองฯ ทั้งยังกระจายไปยังจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย โดยเฉพาะกลุ่มข้าวไร่ใน ต.ชุมโค อ.ปะทิว จ.ชุมพร ปัจจุบันได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวไร่ชุมโค สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ให้เกษตรกรด้วยกันได้ ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานรับรองของกรมการข้าวในพื้นที่ ภาคใต้ตอนบน

แม้ว่าข้าวไร่จำนวนต้องใช้ปุ๋ยเคมีในการดูแลรักษา สามารถเจริญเติบโตได้ตามธรรมชาติ ทำให้ข้าวไร่สวนใหญ่ เป็นข้าวปลอดสารพิษที่มีแร่ธาตุและวิตามินสูง อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของการส่งเสริมให้ปลูกข้าวไร่ที่เมืองต้องพื้นที่นาถูกเปลี่ยนเป็นสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีราคาไม่มากสำหรับปลูกข้าวไร่ และมีโอกาสสูญหายพันธุ์ไปในที่สุด

กรมข้าวเล็งสายพันธุ์ร่วมงานวิจัย

นายชัยฤทธิ์ ด่ำรงเกียรติ อธิบดีกรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวว่า กรมการข้าวร่วมมือกับ สจล. จัดตั้งศูนย์เครือข่ายพันธุ์ข้าวกรมการข้าวเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาคใต้ ทำหน้าที่เสมือนธนาคารเก็บรวบรวมพันธุ์ข้าวไร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรหรือผู้สนใจทั่วไป ทั้งยังจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ เช่น การค้นหาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองใหม่ๆ การคัดเลือกพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์ไปจนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าว และการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้ให้แก่เกษตรกร อีกทั้งพัฒนาบุคลากรอุปกรณ์เครื่องมือที่รองรับการใช้งานในอุตสาหกรรมข้าวร่วมกัน

"กรมการข้าวได้เก็บรักษาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองไทยไว้กว่า 1.6 หมื่นพันธุ์ ส่วนความร่วมมือกับ สจล.ครั้งนี้จะทำให้มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและปรับปรุงพันธุ์ข้าวเชิงพาณิชย์ร่วมกันในอนาคต รวมถึงแก้วิกฤติด้านอาหารที่เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาคให้เกษตรกรมีความยั่งยืน" นายชัยฤทธิ์ กล่าว

จับมือสวทช.-สวก.ผลักดันงานวิจัย

นอกจากความร่วมมือกับ สจล.แล้ว ในปี 2556 ยังมีความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) และ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อจะผลักดันงานวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวกับข้าว โดยเฉพาะการสนับสนุนให้เกษตรกรมีผลผลิตที่ดี มีคุณภาพ

ก่อนหน้านี้ กรมมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการปรับปรุงสายพันธุ์ข้าว และร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวรในการพัฒนาเครื่องจักรกลทางการเกษตร ซึ่งกรมจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่ทำการวิจัยด้านข้าวทั้งหมด รวมถึงสนับสนุนทุนวิจัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

> นักวิจัยยังมีหน้าที่สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในพันธุ์ข้าวท้องถิ่น และส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกข้าวไร่
>
> ร.ต.ร่วมจิตร นกเขา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้